

Μνήμων

Τόμ. 9 (1984)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΜΝΗΜΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

ΑΛΕΞ. ΚΙΤΡΟΦ: 'Η ελληνική παροικία στην Αίγυπτο και ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος ● Η. FLEISCHER — ΑΡ. ΣΤΕΡΓΕΛΛΗΣ (έπιμ.): 'Ημερολόγιο Φαίδωνα Μαηδώνη (24.6-10.9. 1944) ● LARS BÆRENTZEN: 'Η λαϊκή ύποστήριξη του ΕΑΜ στο τέλος της Κατοχής ● Γ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ: Πολιτικές προοπτικές και δυνατότητες μετά την άπελευθέρωση ● Κ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: 'Εταιρεία 'Ελληνικής 'Ατμοπλοΐας (1857-1869). 'Υποθέσεις έρευνας και προβληματική ● Γ. ΜΠΑΦΟΥΝΗΣ: Γάμοι στην 'Ερμούπολη (1845 - 1853). Δημογραφικά φαινόμενα μίας μοντέρνας πόλης του ελληνικού 19ου αιώνα ● Μ. ΧΡ. ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ: «'Ο θάνατος του Δημοσθένους» του Ν.Σ. Πίκκολου και ό Γρηγόριος Παλαιολόγος ● Α. ΠΟΛΙΤΗΣ: 'Ο πεζός λόγος. Δύο μαρτυρίες για τό 1945

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ 1978

ΑΘΗΝΑ 1984

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Mnimon Mnimon

doi: [10.12681/mnimon.309](https://doi.org/10.12681/mnimon.309)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Mnimon, Μ. (1984). ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ. *Μνήμων*, 9, 373–381.
<https://doi.org/10.12681/mnimon.309>

ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΤΟΥ ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Ἐκ τῆν «Ἐπιτροπῆ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου Ἑλληνικῆς Νεολαίας» τοῦ Ὑφυπουργείου Νέας Γενιάς καί Ἀθλητισμοῦ πήραμε καί δημοσιεύουμε τὸ παρακάτω ἐρευνητικὸ πρόγραμμα γιὰ τὴν ἐνημέρωση τοῦ ἐπιστημονικοῦ κοινοῦ.

ΣΤΟΧΟΛΟΓΙΟ

- A. Ἀνίχνευση καὶ συγκρότηση πληροφοριακῶν συνόλων.*
- B. Ἐργασίες ὑποδομῆς.*
- Γ. Ἐρευνές ἱστοριογραφικοῦ ἐπιπέδου.*
- Δ. Πολιτισμικὴ πολιτικὴ.*
- E. Ὁργάνωση τῶν Ἐρευνῶν.*

Παράρτημα

Τὸ Ὑφυπουργεῖο Νέας Γενιάς καὶ Ἀθλητισμοῦ ὑποκινεῖ μιὰ σειρὰ Ἱστορικῶν Ἐρευνῶν μὲ ἀντικείμενο τὶς Ἑλληνικὲς νέες γενεὲς κατὰ τὸν 19^ο καὶ 20^ο αἰῶνα· οἱ ἐρευνές αὐτὲς συνιστοῦν τὸ πρόγραμμα ποὺ φέρεται μὲ τὸ ὄνομα **ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ**. Μοναδικὴ σταθερὴ τῶν ἐρευνῶν εἶναι ἡ ἔννοια τῶν νέων γενεῶν· αἰτούμενο, ἡ ἱστοριοποίηση τῆς ἔννοιας αὐτῆς, ἡ ἀποκατάσταση δηλαδὴ τῶν μηχανισμῶν μέσω τῶν ὁποίων ὁρίζεται ἡ σχέση τῶν νέων γενεῶν μὲ τὰ δημογραφικά, πολιτισμικά, κοινωνικά καὶ ψυχολογικά συστήματα μέσα στὸ χρόνο. Οἱ στόχοι τῶν ἐρευνῶν μποροῦν νὰ συνοψιστοῦν στὰ ἀκόλουθα :

- a. Συγκρότηση πληροφοριακῶν συνόλων.*
- β. Κινητοποίηση ἱστοριογραφικῶν ἐνδιαφερόντων ἰκανῶν νὰ ὀδηγήσουν στὴν ἱστοριοποίηση τῆς ἔννοιας τῶν νέων γενεῶν μέσω ἀναλύσεων ποὺ ἔχουν τὴν ἀξία παραδείγματος.*
- γ. Ἐξάσκηση πολιτισμικῆς πολιτικῆς μὲ τὸν ἐνοφθαλμισμὸ τῆς ἱστορικῆς ὀπτικῆς σὲ καθολικότερα σχέδια πολιτισμικῆς καὶ κοινωνικῆς δυναμικῆς.*

Καθένας από τους στόχους αυτούς εξυπηρετείται από αντίστοιχο είδος έρευνών και εκδηλώσεων· οι τελευταίες αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση του γ στόχου.

Γίνεται έτσι εμφανές ότι το πρόγραμμα προσανατολίζεται :

- Στην αντίχρευση και συγκρότηση πληροφοριακών συνόλων.
- Στη δημιουργία εργασιών ύποδομής.
- Στη σύνταξη μονογραφιών των οποίων ή θεματολογία έχει αξία παραδείγματος.
- Στην καθιέρωση συστήματος επικοινωνιών σε ακαδημαϊκό ή γενικότερο πλαίσιο μέσω των οποίων ανακοινώνεται ή επιτελούμενη έρευνα πριν ακόμη άρτιωθεί στην ιστοριογραφική της αποκορυστάλωση, γίνεται αντικείμενο πολλαπλών εμπλουτισμών ό προβληματισμός που τή διέπει και τείνει να έγγραφεί ως δυναμικός συντελεστής στη διακίνηση των ιδεών.

Οι έρευνες προβλέπονται από πρόγραμμα πενταετούς διάρκειας και κλιμακώνονται σε βραχύτερα χρονικά διαστήματα, έτήσια κατά κύριο λόγο, ιδίως για τις μονογραφίες.

A. ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΝΟΛΩΝ

Πρόκειται για τον έντοπισμό πληροφοριακών συνόλων, αρχειακών και έντύπων, τή συνολική τους καταλογογράφηση και για όρισμένες τάξεις τεκμηρίων, για τήν κωδικοποίησή τους· όρισμένα από τὰ πληροφοριακά σύνολα μικροφωτογραφούνται ή αποκτώνται. Τὰ πληροφοριακά σύνολα διακρίνονται στις εξής κατηγορίες.

1. ΑΡΧΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Ένδεικτικά αναφέρονται :

1. Σχολικά και Πανεπιστημιακά (τὰ πρώτα κατ' έπιλογή, ανάλογα με τή θεματολογία των ιστοριογραφικών εργασιών).
2. Στρατιωτικά - στρατολογικά, Αστυνομικά.
3. Νοσοκομειακά.
4. Αναμορφωτηρίων.
5. Όρφανοτροφείων.
6. Όπουργείων (Έξωτερικών και Προξενείων : εργατές και φοιτητές του έξωτερικού· Παιδείας, κατ' έπιλογή σύμφωνα με τή θεματολογία των ιστοριογραφικών ερευνών).
7. Συλλόγων και Όργανώσεων.
8. Συνδικάτων (όροι παιδικής εργασίας).

9. Πολιτικῶν Νεολαιῶν.
 10. Θρησκευτικῶν ὀργανώσεων.
 11. Νεανικῶν ὀργανώσεων (Πρόσκοποι κλπ.).

Ἡ ἀπαρίθμηση ποῦ προηγεῖται εἶναι ἐνδεικτικὴ καὶ ἡ τάξη ἀναγραφῆς δὲν προδικάζει καμμιά ἀξιολογία ἢ προτεραιότητα. Ἡ καταλογογράφηση τῶν ἀρχειακῶν συνόλων θὰ γίνεταί με συνοπτικὸ τρόπο.

2. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΣΩΜΑΤΩΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Οἱ ἔρευνες στὸν τομέα αὐτὸ ἀποβλέπουν στὴ συγκρότηση σωμάτων τεκμηρίων ἀπὸ ἔντυπα προερχόμενα ἀπὸ τὴ Νεολαία ἢ ἀπευθυνόμενα σ' αὐτὴ ἀπὸ κάποιο δημόσιο φορέα. Στὴν πρώτη κατηγορία (ποῦ μπορεῖ νὰ πάρει ἀπλῶς τὴ μορφή τῆς βιβλιογραφικῆς καταγραφῆς, βλ. Β) ἀνήκουν τὰ ἔντυπα ποῦ ἐκδίδονται ἀπὸ σχολεῖα ἢ πολιτικούς συλλογικούς φορεῖς, ἀπὸ θρησκευτικές ὀργανώσεις, συλλόγους κ.ἄ.: στὴ δεύτερη κατηγορία ἀνήκουν τὰ νομοθετικά διατάγματα, οἱ σχολικὲς ἐγκύκλιοι κ.ἄ. Στὰ τεκμήρια ἀνήκουν καὶ τὰ εἰκαστικά, ὅσα πολλαπλασιάζονται με τὴν τυπογραφία.

Ἡ συγκρότηση τῶν σωμάτων γίνεται με ἕμμεσους (μικροφωτογραφία) καὶ ἄμεσους τρόπους (τὸ ἴδιο τὸ τεκμήριο). Ἡ τελευταία ἐπιλογή προκρίνεται στὶς περιπτώσεις ὅπου τὸ τεκμήριο ἔχει καὶ ἐκθεματικὸ χαρακτήρα.

Β. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

Μερικῶς ἀποτελοῦν συστατικὸ στοιχεῖο τῶν ἐρευνῶν ποῦ περιγράφονται στὴν ἐνότητα Α (π.χ. συνοπτικοὶ κατάλογοι). Πρόκειται γιὰ κωδικοποιήσεις καὶ βιβλιογραφικὲς ἀναγραφές : ὡς πρὸς τὶς πρώτες ἀναφέρεται ἡ συγκρότηση καὶ ἀνατύπωση τοῦ νομικοῦ πλαισίου γιὰ τὴ Νεολαία, διακρινόμενου σὲ ἐπιμέρους ἐνότητες· ὡς πρὸς τὶς δεύτερες μνημονεύονται οἱ ἐξῆς κατηγορίες ἐντύπων :

- α. Διδακτικὰ σχολικὰ ἐγχειρίδια.
- β. Παιδικὰ καὶ νεανικὰ περιοδικὰ.
- γ. Παιδικὰ καὶ νεανικὰ βιβλία.
- δ. Παιδικὴ καὶ νεανικὴ παραφιλολογία (ἔστω ἐνδεικτικὰ ἀπὸ τὰ δελτία κυκλοφορίας τύπου).
- ε. Δημοσιεύματα σχετικὰ με τὴ νεολαία.
- στ. Καταστατικὰ ὀργανώσεων κ.ἄ.

Ἡ ἐνότητα ε μερικεύεται σὲ θεματολογικὲς κατηγορίες, ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες μπορεῖ νὰ πάρει ἰδιαίτερη ἔμφαση ἡ παιδαγωγικὴ φιλολογία, ἡ ἱστορία τῶν νεανικῶν πολιτικῶν ὀργανώσεων κλπ.

Οἱ ἐργασίες ὑποδομῆς νοοῦνται σὲ μιὰ διπλὴ ὀπτική : ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος συγκροτοῦν ὄργανα ἐργασίας καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἀποδεσμεῦν συλλογικὰ φαινό-

μενα, τὰ ὁποῖα γίνονται ἀντικείμενο ἱστοριογραφικῶν πλέον προσεγγίσεων προβλεπόμενων ἀπὸ τὸ πρόγραμμα ἔρευνῶν. Οἱ τεκμηριολογικὲς ἐργασίες αὐτοῦ τοῦ τύπου συμπληρώνονται ἀπὸ τράπεζες δεδομένων στὶς ὁποῖες στηρίζονται ἄλλες συντελούμενες ἔρευνες ἱστοριογραφικοῦ ἐπιπέδου, π.χ. ἠλεκτρονικὴ ἐπεξεργασία πανεπιστημιακῶν μητρώων ἢ στρατολογικῶν στοιχείων.

Τις ἐργασίες ὑποδομῆς φέρουν σὲ πέρας ἄτομα ἢ ὁμάδες πὸν συγκροτοῦνται ἐνόψει μιᾶς συγκεκριμένης ἔρευνας τοῦ τύπου αὐτοῦ· ἐνδέχεται ὀρισμένες ἐργασίες ὑποδομῆς νὰ ἀποτελοῦν προστάδιο μιᾶς ἱστοριογραφικοῦ ἐπιπέδου ἔρευνας. Στὶς περιπτώσεις ὅπου ἡ κωδικοποίηση δὲν ἐπιδέχεται δημοσίευση π.χ. μηχανογραφικὲς ἐπεξεργασίες, τὸ συναφὲς ὕλικὸ διαμορφώνεται σὲ «σώματα τεκμηρίων» (βλ. Α, 2).

Γ. ΕΡΕΥΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Πρόκειται γιὰ ἔρευνες πὸν καταλήγουν στὴ συγγραφή μιᾶς μονογραφίας· ἐξυπακούεται ὅτι ἀποτελοῦν τὸν κύριο στόχο τοῦ προγράμματος. Εἶναι συλλογικὲς ἢ ἀτομικὲς, προγραμματίζονται καὶ ἐκτελοῦνται σταδιακὰ μέσα στὴν πενταετία πὸν προβλέπει τὸ πρόγραμμα· ἡ διάρκειά τους ὑπολογίζεται κυρίως σὲ ἓνα ἐργάσιμο ἔτος, ὀρισμένες ὁμως ἀπ' αὐτὲς ὑπερβαίνουν αὐτὸ τὸ χρονικὸ ὄριο. Οἱ τελευταῖες εἶναι ἐργασίες πὸν προϋποθέτουν τὴν ἐπεξεργασία μεγάλου ἀριθμοῦ τεκμηρίων καί, γιὰ τὸ λόγο αὐτό, χρειάζονται προπαρασκευαστικὸ στάδιο.

Ἐνα ἀντικείμενο ὅπως ἡ σχέση τῶν νέων γενεῶν στὰ συστήματα στὰ ὁποῖα ἀνήκουν ὀδηγεῖ σὲ θεματολογικὴ καὶ μεθοδολογικὴ πολυμορφία πὸν δὲν καλύπτεται ἀπόλυτα ἀπὸ τις ἐρευνητικὲς διαθεσιμότητες : τὸ πρόγραμμα, λαβαίνοντας ὑπόψη αὐτὲς τις διαθεσιμότητες, ἐπιχειρεῖ νὰ τις κάνει νὰ συγκλίνουν καὶ πρὸς τὰ θέματα ἐκεῖνα πὸν εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ ὀπτικὸ τους πεδίο, ἐνῶ παράλληλα ἐπιχειρεῖ νὰ τις διαρθρώσει σὲ ἀλληλουχίες ἱκανὲς νὰ ἀνασηματοδοτήσουν τὰ ὑφιστάμενα ἐρευνητικὰ ἐνδιαφέροντα. Ἐτσι τὸ πρόγραμμα διαμορφώνεται πρὸς δύο κατευθύνσεις : τὴν ἀξιοποίηση τῶν ἐρευνητικῶν διαθεσιμοτήτων καὶ τὴν κινήτοποίηση ἱστορικῶν ἐνδιαφερόντων, κατευθύνσεις πὸν θὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ ἐξυπηρετήσῃ τοὺς στόχους του. Οἱ τελευταῖοι ἐντάσσονται, ὡς πρὸς τὸ ἱστοριογραφικὸ ἐπίπεδο, σὲ μιὰ εὐρεία κλίμακα.

Τὸ ἴδιο τὸ ἀντικείμενο τῶν ἔρευνῶν, οἱ νέες γενεές, ὀρίζει ἀπὸ μόνο του τὸ ἀνάπτυγμα τῆς θεματολογίας, ὀδηγὰ σημεῖα τῆς ὁποίας εἶναι οἱ μηχανισμοὶ πὸν διέπουν τὴν κύρια μερίδα τοῦ ἐξαρτημένου καὶ μεγάλῃ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ (δηλαδή τις παιδικὲς καὶ νεανικὲς ἡλικίες) ὡς πρὸς τὴν προσαρμογὴ του στὰ σύνολα στὰ ὁποῖα ἀνήκει—δημογραφικά, οἰκονομικά, κοινωνικά—καὶ τὰ ἀντίρροπα φαινόμενα πὸν ἐνεργοῦν διαφοροποιητικὰ ἢ ἀντι-ἐνσωματικὰ. Οἱ ἴδιες οἱ νέες γενεές θεωροῦνται στὴν πραγματικὴ τους ὑπόσταση ἀλλὰ καὶ στὸ ἰδεολογικὸ τους ἀπεί-

κασμα, ὡς ἱστορικὲς δηλαδὴ ὀντότητες καὶ ὡς μορφώματα τῆς κοινωνικῆς συνείδησης, ἄρα, στὴν τελευταία περίπτωση ὡς δείκτες τῶν ἰδεολογιῶν, τῶν ἠθικῶν κωδικῶν, τῶν προτύπων συμπεριφορῶν πρόκειται γιὰ τὴν εἰκόνα τῆς νεότητος καὶ τῶν παιδικῶν ἡλικιῶν πὸ ἐπιβάλλει τὸ κυρίαρχο σύστημα (ἢ οἱ ἀντίρροπές του δυνάμεις) καὶ ἡ ὁποία συνοψίζει τὴν κλίμακα τῶν ἀξιῶν του. Οἱ ἴδιοι μηχανισμοὶ ἀναζητοῦνται στὶς αὐτορρυθμιστικὲς λειτουργίες τῶν παιδικῶν καὶ νεανικῶν ἡλικιῶν, ὅπως οἱ λειτουργίες αὐτὲς ἐμφανίζονται στὸ ὁμαδικὸ ἐπίπεδο (μύηση, παιχνίδι, συσσωματώσεις) ἢ στὰ οἰκογενειακὰ περιβάλλοντα (θέση τοῦ παιδιοῦ στὶς ἀγροτικὲς καὶ ἀστικὲς οἰκογένειες, προετοιμασία ἀντίστοιχα γιὰ τοὺς συζυγικοὺς ρόλους). Εἶναι ἐμφανὲς ὅτι ἡ θεματολογία καὶ τὰ συμφυῆ τῆς προβλήματα ὀρίζουν καὶ χρονικὴ διαφορικότητα τῶν ἀντικειμένων τῆς ἔρευνας, ὀρισμένα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀντὶ τῶν μικρῶν χρονολογικῶν καθορισμῶν ἐντάσσονται σὲ μιὰ ποιοτικὴ ἀντίληψη τοῦ ἱστορικοῦ χρόνου καὶ γίνονται προσεγγίσιμα μὲ ἀνθρωπολογικὲς μεθόδους.

Ἔτσι ἓνας ἀπὸ τοὺς τομεῖς τῶν ἐρευνῶν εἶναι τὰ οἰκογενειακὰ παραδοσιακὰ μορφώματα σὲ συνάρτηση μὲ τὶς συλλογικὲς συμπεριφορὲς πὸ ἐκδηλώνονται ἔξω ἀπ' αὐτὰ, μέσα ὅμως στὸ πλαίσιο τῶν τελετουργικῶν ρυθμῶν τῶν παραδοσιακῶν κοινοτήτων καὶ σὲ ἀντιπαράθεση μὲ τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα πὸ παρουσιάζονται στὰ ἀστικὰ μορφώματα. Στὸν τομέα αὐτὸ ἡ ἔρευνα δουλεῖ μὲ προφορικὲς ἰδίως πηγὲς καὶ μὲ τὴν παρατήρηση : ὁ χρόνος κατηγοριοποιεῖται πολιτισμικὰ καὶ κοινωνικὰ καὶ ἡ προσέγγιση εἶναι ἐθνοϊστορικὴ.

Στὸν τομέα τῆς ἱστορικῆς ἀνθρωπολογίας ἀνήκουν καὶ ἔρευνες, βασισμένες σὲ γραπτὸ αὐτὲς ὕλικό, περιορισμένον χρονολογικοῦ ἀναπτύγματος ἀλλὰ πὸ ἀφοροῦν φαινόμενα μεγάλης χρονικῆς διάρκειας, ὅπως ἐκεῖνα πὸ μποροῦν νὰ προκύβουν σὲ ἐθνικὴ κλίμακα ἀπὸ τὰ ἀτομικὰ δελτία τῆς στρατολογίας : στοιχεῖα φυσικῆς ἀνθρωπολογίας, κοινωνικο-επαγγελματικὰ χαρακτηριστικά, πολιτισμικὰ (ἀλφαριθμητισμὸς, βαθμὸς σχολικῆς παιδείας) κ.ἄ. Πρὸς τὴν ἴδια κατεύθυνση μποροῦν νὰ μνημονευθοῦν ἔρευνες μὲ ἀντικείμενο τοὺς μηχανισμοὺς μετάδοσης τῆς πατρογονικῆς πολιτισμικῆς κληρονομίᾶς στὶς παραδοσιακὲς κοινωνίες, ἀπὸ τὴν πρώτη γενεὰ στὴν τρίτη, καὶ τῆς διαμόρφωσης τοῦ φανταστικοῦ.

Οἱ ἔρευνες τοῦ τύπου αὐτοῦ συμπληρώνουν ἄλλες πὸ ὑπακούουν σὲ κλασικότερες ἱστορικὲς μεθόδους καὶ οἱ ὁποῖες στρέφονται γύρω ἀπὸ βασικοὺς ἄξονες ὅπως ἡ σχολικὴ μαθητεία, ἡ παιδικὴ ἐργασία, ἡ νοσολογικὴ κατάσταση τῶν παιδικῶν καὶ νεανικῶν ἡλικιῶν, ὁ στρατός, οἱ πολιτικὲς δραστηριότητες, ἡ διαμόρφωση νοοτροπιῶν καὶ στερεοτύπων μέσω τῆς σχολικῆς, οἰκογενειακῆς καὶ γενικότερης κοινωνικῆς ἀγωγῆς, ἡ αἰσθητικὴ ἀγωγή—θέματα τὰ ὁποῖα ἐξειδικεύονται στὸ πρόγραμμα τῶν ἐρευνῶν. Στὴν ἴδια κατηγορία ἀνήκουν καὶ ἔρευνες πὸ δίνουν ἔμφαση στὴν κινητικότητα τῆς νεολαίας : κινητικότητα ὡς πρὸς τὸ σχολεῖο σὲ σχέση μὲ τὰ εἰσοδήματα καὶ τὶς γεωγρα-

φικές και κοινωνικές κατανομές, κινητικότητα ως προς την εργασία (μετανάστευση εσωτερική και εξωτερική), κινητικότητα ανάλογα με τὰ φύλα και τις στρατηγικές τῶν γάμων.

Στὸ συνολικὸ πρόβλημα τῆς εἰσόδου τῶν νέων γενεῶν στὸν ἐνεργὸ πληθυσμὸ ἐντάσσεται τὸ ζήτημα τῶν «πρωτοποριῶν» καὶ τῶν κοινωνικῶν τους καθορισμῶν : τυπικὸς χῶρος γιὰ τις διερευνήσεις τοῦ εἴδους αὐτοῦ, τὰ καλλιτεχνικὰ καὶ λογοτεχνικὰ κλίματα, τὰ πολιτικὰ κινήματα. Τὰ στερεότυπα μέσω τῶν ὁποίων προβάλλεται ἡ εἰκόνα τοῦ παιδιοῦ καὶ τοῦ νέου συνιστοῦν ἓνα θεματικὸ πόλο ἐλέγχιμο ἀπὸ τις λογοτεχνικὲς καὶ εἰκαστικὲς παραστάσεις, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς ὁδηγοὺς συμπεριφορᾶς καὶ τις θεσμοθετημένες τελετουργίες.

Ἡ θεματολογία ποὺ ἐπισημαίνεται σὲ ὅσα προηγήθηκαν εἶναι ἐνδεικτικὴ· τὸ πρόγραμμα ἐρευνῶν θὰ προχωρήσει σὲ συστηματικὲς διατυπώσεις, μερικὲς ἀπὸ τις ὁποῖες καταχωρίζονται στὸ Παράρτημα τοῦ Στοχολογίου.

Δ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τὸ ἴδιο τὸ πρόγραμμα τῶν ἱστορικῶν ἐρευνῶν συνιστᾶ πολιτισμικὴ πολιτικὴ, ἡ ὁποία ὥστόσο θὰ πρέπει νὰ ἀναχθεῖ καὶ σὲ ἄλλες μορφὲς ἐπικοινωνίας, κινητοποίησης ἐνδιαφερόντων καὶ ἀνακοίνωσης. Ἡ πολιτισμικὴ αὐτὴ πολιτικὴ στρέφεται πρὸς δύο κατευθύνσεις :

- α. Στὴν ἴδια τὴν ἱστορικὴ ἐρευνα, στὴν ὁποία προσφέρει ἓνα ἔναυσμα θεματολογικῆς καὶ μεθολογικῆς διαφοροποίησης.
- β. Στὸ κοινωνικὸ σύνολο, στὸ ὁποῖο προσφέρει μιὰ ἱστορικὴ ἐκδοχὴ γιὰ τὴν ἔννοια καὶ τὴν ὑπόσταση τῶν νέων γενεῶν.

Ἐξυπακούεται ὅτι ἡ πολιτισμικὴ πολιτικὴ ὀλοκληρῶνεται μὲ τὴν πραγματοποίηση τῶν ἐρευνῶν καὶ τὴ δημοσιότητά τους· ἀσκεῖται ὥστόσο παράλληλα μέσω τῆς ἀποκατάστασης ἑνὸς συστήματος ἐπικοινωνίας ποὺ ὑπερβαίνει τὴν ἀντίστοιχη, ποὺ θὰ πρέπει νὰ ὑπάρχει, ἀνάμεσα στοὺς φορεῖς τῆς ἐρευνας. Στὴν ὀπτικὴ αὐτὴ (καὶ σὲ σχέση ἰδίως μὲ τὴν ἐπίπτωση τῶν ἐρευνῶν στὴν ἐθνικὴ ἱστοριογραφία) θὰ μπορούσε νὰ προβλεφθοῦν δημόσιες ἐκδηλώσεις μὲ ἀντικείμενο τὴν ἱστορικότητα τῶν νέων γενεῶν καὶ συγκεκριμένα :

- Ὁργάνωση Διεθνῶν συναντήσεων μὲ μορφή Ἱστορικοῦ Συμποσίου.
- Ὁργάνωση σεμιναρίων, ἡ θεματολογία τῶν ὁποίων θὰ προκύπτει ἀπὸ τις ἐπιτελούμενες ἐρευνες.
- Ὁργάνωση ἐκθέσεων (μὲ χρησιμοποίηση ὀπτικο-ακουστικῶν τεχνικῶν) μὲ ἀντικείμενο τὸ ἀποδεικτικὸ ὕλικὸ ὀρισμένων ἐρευνῶν.
- Κινητοποίηση ἐνδιαφερόντων πρὸς τὴν κατεύθυνση τῶν μέσων μαζικῆς ἐνημέρωσης γιὰ τοὺς στόχους τῶν ἐρευνῶν καὶ γιὰ τὸ εἶδος τῶν πολιτισμικῶν τους ἐπιπτώσεων.

Ἡ υἰοθέτηση τῆς πολιτικῆς αὐτῆς θὰ συνέβαλε ἐπιπρόσθετα στὴν ἐπιαιροποίηση καὶ ἰδίως στὴ λειτουργικότητα τῶν ἱστορικῶν σπουδῶν καὶ στὸν ἐνοφθαλμισμὸ τῆς ἱστορικῆς αἴσθησης στὴν καθόλου πνευματικὴ καλλιέργεια, ἐνῶ παράλληλα θὰ ἐνίσχυε τὴν κοινωνικὴ ταυτότητα τοῦ ἱστορικοῦ, στὸν ὁποῖο θὰ πρόσφερε μιὰ δυνατότητα παρέμβασης στὰ πολιτισμικὰ σχέδια μέσω τῆς ἀναγωγῆς τῆς γνωστικῆς του διαδικασίας σὲ ἐπιχειρησιακὸ ἐκπαιδευτικὸ ἐργαλεῖο.

Ε. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Τὸν καταρτισμὸ τοῦ προγράμματος, τὴν ἀνάθεση καὶ παρακολούθηση τῶν ἐρευνῶν ἐπωμίζεται ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου Ἑλληνικῆς Νεολαίας, τὴν ὁποία συγκροτεῖ ὁ Ὑφυπουργὸς Νέας Γενιᾶς καὶ Ἀθλητισμοῦ. Ἡ Ἐπιτροπὴ προβαίνει σὲ εἰσηγήσεις στὸν Ὑφυπουργὸ γιὰ ἀναθέσεις ἐρευνῶν καὶ εἰσηγεῖται τὴ συγκρότηση τῶν ομάδων πὸν ἀσχολοῦνται μὲ τὶς ἐργασίες ἀνίχνευσης καὶ ὑποδομῆς μέσα στὰ ὄρια πὸν τῆς θέτει ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ συνολικοῦ ἔργου. Στὴ δική της ἀρμοδιότητα ἀνήκει ὁ καθορισμὸς καὶ ἡ παρακολούθηση τοῦ χρονοδιαγράμματος κάθε ἐρευνας. Οἱ ἐρευνητές, ἀφοῦ προταθοῦν ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ, σὺννομολογοῦν τὶς συμβατικὲς τοὺς σχέσεις μὲ τὸ Ὑφυπουργεῖο Νέας Γενιᾶς καὶ Ἀθλητισμοῦ.

Οἱ ἐργασίες ὑποδομῆς καὶ οἱ ἐρευνες ἱστοριογραφικοῦ ἐπιπέδου προορίζονται γιὰ δημοσιότητα. Ἡ Ἐπιτροπὴ καθορίζει καὶ εἰσηγεῖται στὸν Ὑφυπουργὸ τὴ μορφή τῶν δημοσιεύσεων αὐτῶν (ἐκδοση εἰδικῆς σειρᾶς ἀπὸ τὸ Ὑφυπουργεῖο). Διασαφηνίζεται ὡστόσο ὅτι ἡ παράδοση τοῦ ἔργου κάθε ἐρευνητῆ ἢ ἐρευνητικῆς ομάδας δὲ συνεπάγεται καὶ τὴν ἔγκριση τῆς δημοσίευσης στὴ σειρὰ τῶν ἐκδόσεων, ἂν προηγουμένως δὲν ὑπάρξει ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς.

Σὲ περίπτωσι δπου ἓνα ἔργο δὲ δημοσιευθεῖ μέσα σὲ χρονικὸ διάστημα δύο ἐτῶν ἢ σὲ περίπτωσι δπου ἡ Ἐπιτροπὴ δὲ δώσει τὴν ἔγκρισή της γιὰ τὴ δημοσίευση τοῦ ἔργου, ὁ συγγραφέας του ἢ οἱ συγγραφεῖς του ἔχουν δικαίωμα νὰ τὸ δημοσιεύσουν ὅπως καὶ ὅπου οἱ ἴδιοι κρίνουν, ὑποχρεῶνεται ὡστόσο, στὴ δευτέρῃ περιπτώσει, νὰ καταχωρίσουν ἔναντι τοῦ τίτλου τὴν ἀκόλουθη φράση : «Ἡ μελέτη αὐτὴ πραγματοποιήθηκε στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος «Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Νεολαίας,, Ἡ Ἐπιτροπὴ δὲ θεώρησε ἀπαραίτητο νὰ τὴ συμπεριλάβει στὴ σειρὰ τῶν δημοσιευμάτων της».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Καταχωρίζεται ἓνα δεῖγμα ἐρευνῶν, οἱ ὁποῖες καλύπτουν μεγάλο μέρος τῆς θεματολογίας πὸν προβλέπει τὸ Στοχολόγιο· τὸ δεῖγμα αὐτὸ ἔγινε, ὡς

πρὸς τὰ περισσότερα θέματα, ἐνόφει συγκεκριμένων ἐρευνητικῶν διαθεσιμοτήτων.

1. Σχολικὴ ζωὴ.

- α) Πανεπιστήμιο (θεσμικὸ πλαίσιο, διδασκαλία, φοιτητές, προγράμματα, φοιτητικὸ κίνημα, Πανεπιστήμιο καὶ κοινωνία).
- β) Σχολεῖα (προγράμματα, βιβλία, κτίρια, διδακτικὸ προσωπικὸ, μαθητές).
- γ) Σχολεῖο καὶ ἀναλφαβητισμός.
- δ) Σχολικὴ καὶ ἐξωσχολικὴ πειθαρχία (ποιολόγια, σχολικὰ ἀπομωνώτηρια, παιδονόμοι, ἀναμορφωτήρια).

2. Νεολαία καὶ Στρατός.

- α) Ἡ στράτευση ὡς ψυχολογικὸ πρόβλημα.
- β) Οἱ συνέπειες τῆς στρατιωτικῆς διαπαιδαγώγησης στὴν ἰδεολογικὴ διαμόρφωση καὶ στὴ διαμόρφωση νοοτροπιῶν.

3. Ὑγεία καὶ Ἀθλητισμός.

- α) Νοσολογία τῆς νεολαίας καὶ τῶν παιδικῶν ἡλικιῶν.
- β) Ἀθλητισμός : Ἰδεολογία καὶ πραγματικότητα.

4. Ἔργασία.

- α) Οἱ ἀπλήρωτοι βοηθοὶ τῆς ἐλληνικῆς οἰκοτεχνίας.
- β) Ἡ παιδικὴ ἐργασία.
- γ) Παραδοσιακὰ συστήματα μαθητείας.

5. Πολιτικὴ ζωὴ.

- α) Τὸ θεσμικὸ πλαίσιο καὶ ἡ πραγματικότητα : αἰτήματα, νοοτροπίες, ἀναντιστοιχίες.
- β) Πολιτικὲς Νεολαῖες.
- γ) Συνδικαλιστικὲς, πολιτιστικὲς, θρησκευτικὲς καὶ ἐπιστημονικὲς ἐνώσεις.
- δ) Μυστικὲς καὶ παράνομες κινήσεις.

6. Νοοτροπίες καὶ συμπεριφορές.

- α) Ἡ στάση τῶν μεγάλων (φιλοσοφικὲς, παιδαγωγικὲς καὶ ψυχολογικὲς θεωρίες γιὰ τὴ Νεολαία : «τύχη» τους καὶ ἐφαρμογή).
— Ἡ παιδικὴ καὶ ἡ ἐφηβικὴ λογοτεχνία καὶ παραλογοτεχνία.
— Ἡ μαρτυρία τῆς Τέχνης.
- β) Ἰδανικὸς τύπος τοῦ νέου καὶ οἱ συρροὶ μέσα ἀπὸ τὸ θέατρο, τὴ λογοτεχνία, τὸν κινηματογράφο.

7. Οἰκογένεια καὶ Νεολαία.

- α) Ἐφηβεία καὶ ἐρωτικὴ ζωὴ.

- β) Γάμος και γεννητικότητα.
 γ) Ἀνατροφή τῶν παιδιῶν καὶ κοινωνικὴ προσαρμογὴ : συνέχειες καὶ ἀνατροπές.
8. Ἕλληνες νέοι στὸ ἐξωτερικό.
 α) Φοιτητές.
 β) Ἑργάτες καὶ παιδιὰ μεταναστῶν.

Ἀθήνα, Ἰούνιος 1983

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΣΠΥΡΟΣ Ι. ΑΣΔΡΑΧΑΣ
 ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
 ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΗΛΙΟΥ
 ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ